

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

RE: 201—205
BL Biblioteca „Universității”

MANUSCRIS
INAPOIAZĂ.

„Patria”

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei
Pe 6 luni . . . 60 Lei
Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 3 Lei

Pentru inserate se plătesc 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare
e socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Svârcoliri neodihnite

(=) Numărul de Anul nou al revistei oficiale a eparhiei ortodoxe dela Cluj reeditază, în forma unui bilanț, datele referitoare la rezultatul cuceririlor ortodoxe, subliniind că ortodoxismul clujan a câștigat în cursul anului trecut 3391 suflete dintre credincioșii bisericii noastre.

Și ca o dovadă a acestei aserțiuni ni-se dă un tablou al parohiilor și filiilor nouă, arătând la fiecare numărul sufletelor ortodoxe.

Iată cum se prezintă această arătare:

S'au înființat în total 36 parohii noi și anume: Murăș-Port cu 418 suflete; Teiuș 341; Dipșa 281; Vidra de sus (Avram Iancu) 1000; Ferești 344; *Ilba* 349; *Racșa* 346; Râmețul Marmației 870; *Sărăsău* 268; *Tur* 373; Valea Porcului 471; Vereșmort 340; Cluj (II și III) 5700; Feiurd 524; Aghireș 300; Gestrade (?) 298; Lăpușul unguresc 267; Zaul de câmpie 311; Brâncovenești 250; Deda Bistra 345; Iara de jos 344; Sâncraiu deșert 265; Trăscău 206; Gherla 105; Zălau 192; Șimleul Silvaniei 168; Baia mare 148; Urmașii lui Horia 300; Ardușad 126; Colibița 235; Dangăul mic 533; Vașcapău 316; Cornești 700; Târgu-Murăș (II) 1800; Sânnicelăuș 203 și Gârcei 375.

Filii noi s'au înființat în total 22 și anume: Sântimbru cu 71 suflete; Teaca 50; Viile Apei 20; *Seini* 48; Vad 80; Căpușul mare 98; Seulița 98; Iclăuzel 21; Căpuș 16; Lechința 14; Săcal 16; Mașca (?) 220; Firiza 18; Rimetea 160; Vedeni 140; Desmir 70; Mischiu 10; Ghiriș 76; Gurghiu 78; Tritul de sus 49; Poiana de Arceș 66 și Șarmaș 10.

Că apoi unde sunt a se căuta cei 3391 credincioși, cari — *fără nici o propagandă*, cum se spunea mai daunăzi de acelaș organ — au trecut la ortodoxie în 1924, nu ni-se spune și de aceea îndrăsnim să afirmăm, că *cifra aceasta de aproape 4000 suflete este absolut ireală*.

Și că este așa, reiese cât se poate mai clar din următoarele date autentice primite de șoprând dela câteva parohii din Nordul Ardealului vizate în conspectul Preasfințitului dela Cluj. Sunt acelea pe cari le-am subliniat în textul de mai sus și anume *Ilba*, unde la sfârșitul anului 1924 se mai socoteau ortodoxe abia 16 suflete (față de 349), *Racșa* cu 61 suflete (în loc de 346), *Sărăsău* unde mai sunt 151 suflete (în loc de 268), *Tur* cu abia 21 suflete (față de 373) și *Seini* cu numai 4 (dacă mai stau și aceștia!) rătăciți (în loc de 98).

Numai la aceste 5 parohii, respective filii, ortodoxe numărul arătat în conspectul-bilanț este a se reduce deci cu nu mai puțin decât 1181 suflete, trebuind să se știe că și cei abia 253 (!) câți se mai socotesc ortodocși — în cea mai mare parte *concupinari*, pe cari biserica noastră refuză a-i cununa din cauza nedecii legăturii sacramentale, care nu se poate lesface pe calea divorțului civil —, *nu sunt recuți după lege* și va da Dumnezeu ca foarte curând numărul acestor fel de ortodocși încă să se reducă în chip foarte simțitor.

O credem aceasta întemeiați pe convingerea, că opera nefastă a câtorva agenți cri-

minali, cari voind să spargă cordonul unit deia Nord, *acest stăvilar firesc împotriva propagandei panslave*, care se îmbracă acolo în haina atât de comodă azi a ortodoxismului „dominant”, va fi la timp demascată și retrăgându-și statul mâna sa ocrotitoare, care — cu toate desmințirile — pare că tot mai protejează svârcolirile lor neputincioase, totul va reintra în normal. Următorul document poate ilustra de altfel foarte bine *curentul dedesmetecire*, care a început să prindă în toate părțile:

Declarațiune.

Noi subscrișii fiind *ademeniți* din partea preoților ortodocși cu fel și fel de promisiuni, că vom căpăta 400 mii lei pentru zidirea bisericii, că ne va da statul clopote fără de bani, casă și pământ pentru preot, și că va plăti preotului, și astăzi văzându-ne înșelați, necăpătând nimica decât numai vorbe goale, noi nu voim să trecem dela religiunea noastră gr-catholică și noi înaintea parohului nostru nu ne-am declarat, că noi ne lăsăm de lege . . . și prin urmare noi la nici una cheituaală nu ne obligăm și nici nu vom plăti nimic.

Ilba, la 10 Decembrie 1924.

ss. Ioan Mateșan, Mitru Morar, Lica Boitor, Simeon Motica, George Boitor, George Petran, Vasile Mateșan, George Petrișor tinărul.

Pilda acestora e urmată, după informațiile sigure ce avem, și în alte părți, așa că ceea ce va mai fi rămas Preasfințitului Ivan dela Cluj din cele aproape 4000 suflete „cucerite” pe căi foarte puțin onorabile, încă se va destrăma îndatăce oamenii vor prinde a înțelege că în locul marilor făgădueli de căpătuire nu li-se dau, ca celor dela *Ilba*, decât *„vorbe goale”*.

Dar și până atunci, cu ajutorul fraților preoți din comunele indicate în bilanțul ortodoxiei clujene — *pe cari îi rugăm să ne pună, cât mai fără întârziere, la dispoziție date absolut autentice privitor la trecerile din 1924* — vom căuta să reducem la adevăratele lui proporții numărul umflat pe care-l prezintă „Renașterea” dela Cluj. Și dacă se va adeveri — cum sperăm, — că și în celelalte părți cifra ortodoxă prezintă un plus de 75 la sută față de cea reală, câștigul, și acela *illegal*, de vre-o 1000 suflete cât ar mai rămănea, nu este nici pe departe suficient, pentruca și cei mai naivi ortodocși să mai poată pune vre-un temei pe cuvântul ce se socotește în taină, că: *în mai puțin de 5 ani biserica noastră română unită va fi complet desființată*.

Nu desființare va ieși deci de pe urma acestor svârcoliri, dublate de scornituri prea puțin inteligente, ci mai curând o întărire, și chiar una dintre acelea, cari ne dau cele mai bune temeiuri pentru a putea privi cu toată încrederea într'un mai frumos viitor al acestei biserici.

Ochii Domnului spre cei drepti și urechile Lui spre rugăciunea lor!

Pentruca nu este d. Lupaș director al ziarului „Patria”. Se știe, că așa numitul „Memoriu—Goldiș”, nemulțumit cu actuala conducerea „unită” a ziarului „Patria” din Cluj — de care ne ocupăm mai pe larg la alt loc al acestui număr —, vrea să pună în locul dlui I. Agârbiceanu pe „dd. Dr. Ioan Lupaș, Dr. Victor Onișor (? Nu știam și nu știm să aibă preocupări gazetărești), Ion Lapedatu, Dr. Silviu Dragomir și alți doi pe cari să-i desemneze d. Maniu în înțelegere cu d. V. Goldiș”. Firește acest comitet de redacție ar trebui să aibă un director și acesta nu putea fi decât d. I. Lupaș!

Iată acum ce ne spune d. Agârbiceanu actualului director al „Patriei”, despre împrejurările cari l-au pus în fruntea ziarului „Patria” și despre motivele pentru cari d. Lupaș și ceilalți n'au râvnit la început această „demnitate”:

„Când după doi ani petrecuți în vechiul „Regat, ca publicist și preot militar, m'am înapoiat în Ardeal și partidul național avea nevoie de un organ de publicitate, dintre publiciștii ardeleni numai eu și dl Dr. Bornemisa am crezut că nu-i umilitor să mai fim ce am fost și înainte de unire, adică slujitori ai neamului prin condei. Cel puțin alții nu s'au oferit pentru slujba asta, iar unii dintre ziarisții noștri erau în propagandă în străinătate.

„Toți domnii cari, după „Ț. Noastră” au „iscălit „Memoriul” și pe cari „Memoriul” îi „indică pentru noua direcție a „Patriei” erau „pe atunci secretari generali sau miniștri.

„A fost deci o necesitate pentru partid „venirea mea în fruntea ziarului, iar nu o în- „tâmplare.

„Cel care a stăruit să vin la ziar a fost „dl dr. Silviu Dragomir, șeful Biroului presei, „dacă nu mă înșel tot în rang de secretar general”.

Scurt și la înțeles. Dar va înțelege oare și d. Lupaș ironia ce transpiră din precizarea acestor împrejurări ale vremii, cari — în calitate de istoric — ar fi putut să nu-i scape, chiar dela început, din vedere.

„Modele de imitat”. Dl Nicolae Iorga, a vizitat de curând institutul „Marianum” din Cluj, rămânând foarte bine impresionat de cele văzute acolo.

„Numele acestui institut de educație pentru fete — spune d. Iorga într'un articol publicat sub titlul de mai sus în „Neamul Românesc” — a fost de mai multe ori scris dela Unire încoace, în legătură cu anumite planuri și anumite temeri. Dar dela cel dintâiu pas ce am făcut în cuprinsul lui, am putut vedea că aici e de cules altceva decât suspiciune și altceva de întreprins decât represuni.

„Trei rânduri de o construcție la nivelul cerințelor celor mai pretențioase ale timpului, pline de lumină și aier. O curățenie ideală în

fiere colț. O adaptare perfectă la scopul ce se urmărește și care, firește, are legat de o veche tradiție monastică, avantajile și des-avantajurile sale.

„Nu se poate o gospodărie condusă cu mai multă pricepere. Un entuziasm discret însuflețește totul și sub cornetele de pânză, care falfăie, femei devotate misiunii lor fac din mai puțin ceea ce și cu cele mai mari mijloace, dar fără această închinare absolută unui ideal religios, nu sunt în stare a îndeplini alții.

„Cetăți de suflet, de alt suflet, al nostru, să întemeiem. Toate binefacerile materiale vor veni din situația morală odată creată. Școala maicelor din Cluj o dovedește.“ —

De mult nu s'a spus un mai frumos și mai competent elogiu pentru un institut de educație, decât acesta. Și dacă ne bucurăm de el, este mai ales pentru că „Institutul recunoștinței“, care se va deschide la toamnă, sperăm, să poată fi pus cu mândrie românească alături de acest „Marianum“ al catolicilor maghiari.

O sărbătoare

— Instalarea solemnă a capitolului bobian. —

În prezența unui public foarte numeros și a tuturor școlilor, s'a făcut Duminică trecută instalarea solemnă a capitolului de fundație bobiană, întregit cu p. Dr. Ioan Coltor, fostul profesor la Academia noastră teologică.

Actul instalării, săvârșit din partea I. Preasfinției Sale p. mitropolit înainte de sf. liturghie, s'a început prin un cuvânt al I. Preasfinției Sale, în care pomenind de moartea neașteptată a fostului prepozit capitular Dr. Isidor Marcu, întâmplată la abia două săptămâni după instalarea din anul trecut, subliniază importanța instituției capitulare, îndemnând pe toți membri capitolului să continue a lucra din toate puterile pentru păstrarea neștirbită a prestigiului câștigat de înaintași prin rugăciune, muncă și jertfă.

Diaconii (p. Iuliu Maior și p. Alexiu Sestras) au citit apoi diplomele, confirmate — cu excepțiunea celei din urmă — prin decret regal, prin cari Rvmul Iacob Popa este înaintat la rangul de canonic prepozit, Rvmul Dr. Ioan Bălan la acela de canonic lector, Rvmul Dr. Victor Macaveiu la treapta de canonic cantor, Rvmul Dr. Iuliu Florian la aceea de canonic custode, Rvmul Dr. Alexandru Rusu la rangul de canonic școlastic, Rvmul Dr. Ioan Sâmpăleanu la acela de canonic cancelar, iar Rvmul Dr. Ioan Coltor este ales și constituit în stalul ultim de canonic teolog.

După citirea diplomelor, p. mitropolit adresând câteva cuvinte singuraticilor canonici, pe cari îi invită să-și ocupe stălele, a avut de astădată — după ce încă n'a trecut anul de când s'a făcut ultima instalare — mai multe de spus numai părintelui canonic prepozit, care are să îndrumeze de acum lucrările întregului capitol și părintelui canonic teolog, intrat acum în sinul Veneratului capitol mitropolitan. Cu deosebire la acesta din urmă a stăruit mai pe larg asupra frumoasei lui activități de până acum, o deplină garanță, că va satisface tuturor așteptărilor cari se pun în munca lui din viitor. Orator cu frumoase aptitudini, va trebui să schimbe — pe viitor mai mult decât până acum — catedra de profesor cu amvonul evanghelizării norodului insetat de cuvântul mântuirii, aducând prin aceasta neprețuite servicii bisericii Domnului.

În numele tuturor a răspuns p. canonic Iacob Popa, tinărul prepozit, ajuns la această treaptă cu o vechime de abia 4 ani — un caz fără precedent în istoria de aproape 120 ani a capitolului —, cerând indulgența și sprijinul I. Preasfinției Sale și a colegilor săi. Cuvântarea sa a atins apoi, în cele ce s'au spus în legătură cu întreg capitolul, chestiuni cari credem că e bine să fie cunoscute de toți și de aceea le dăm aci în întregime.

Din cuvântul p. prepozit I. Popa.

Fiindcă ne aflăm în momentul solemn, când capitolul nostru este de nou complectat, dați-mi voie I. P. Sfințite, ca din aceasta mică răspântie a vieții lui, să Vă adresez câteva cuvinte și în numele întregului capitol.

Înainte de toate Vă asigur I. P. Sfințite, că grija de a păstra și pe viitor prestigiul înalt al Ven. capitolu, ne copleșește astăzi pe toți membri lui. Cu toții ne dăm samă de profunzimea înțelepciunii a arhierilor noștri, cari au întemeiat și susținut acest capitol, ca un organ de cel mai mare folos, dacă nu chiar indispensabil pentru guvernarea și administrarea bisericii, un organ, care, în cadrele statutelor sale a dezvoltat totdeauna o viață și o activitate intensivă bisericească, și pe lângă aceasta membrii lui s'au distins și pe terenul științelor profane și pe toate terenele vieții noastre publice, ajungând unii membri ai Academiei române și bucurându-se de cea mai înaltă stimă publică în mijlocul poporului nostru de pretutindeni.

Dar pe când ne preocupăm în cea mai mare măsură păstrarea prestigiului din trecut al acestui Venerabil capitol, pe când păstrăm cu mândrie și cu cea mai mare gelozie acest certificat de bună conduită, pe atunci ne nizuim să ne dăm cât mai perfect seamă despre datorințele ce ni-le impune prezentul, știind, că numai prin cunoașterea și împlinirea acestor datorințe vom putea păstra patrimoniul rămas nouă dela înaintași.

Ar fi din partea noastră o foarte periculoasă amăgire de sine, dacă nu am recunoaște și nu am mărturisi, că sfânta noastră biserică trece astăzi prin foarte grele încercări, mai grele poate, decât acelea pe cari le-a văzut în anii apropiați de începuturile ei.

Lucrurile fiind foarte bine cunoscute tuturor, mă mărginesc a aminti în privința aceasta numai câteva momente:

Biserica ortodoxă română, printr'o interpretare greșită și abuzivă a textului Constituției țării, ajunsă a se considera ca biserică de stat, în multe cazuri cu sprijinul chiar al autorităților publice, îndreaptă asupra noastră atacuri, cari pe ai ce merge sunt tot mai temerare, tot mai nesocotite, tot mai brutale: drept rămășițe anahronice ale urei și fanatismului orb fanariot și rușinea veacului nostru.

Al doilea moment nu mai puțin îngrijorător este puternicul curent de paralizare a adevăratei activități bisericești, manifestându-se în felurite forme, între altele și prin desființarea învățământului și școlilor confesionale, curent, care nu e altceva, decât un cesaropapism deghizat și care sub pretextul laicizării statului, duce cu siguranță la descreștinarea poporului nostru.

Ași mai putea aminti apoi număratoarele secte de pocăiși, cari se ivesc și chiar se sporesc pe alocurea, ori în urmă propagandă comunistă și alte idei subversive, moșteniri ale războiului mondial, cari se manifestă în toate părțile și în felurite forme.

Fără să mai înmulțesc exemplele putem constata, că în România întregită de după războiu, bisericii noastre i-s'a creat o situație cu

totul nouă, iară situațiile nouă creiază la rândul lor probleme noi.

Capitolul din Blaj a fost în trecut o forță a bisericii noastre și prin aceasta a contribuit în largă măsură la păstrarea credinței și a moralei creștine în poporul nostru, așternând astfel în mijlocul acestui popor temelii, pe cari se clădește progresul sigur și cultura cea adevărată.

În situația schimbată cunoaștem problemele noi, ce ni-se impun.

În mijlocul valurilor furioase, cari lovesc din toate părțile naia bisericii noastre și spală îneseși temelii acestei țări, avem nevoie de cât mai multe stânci neclătite de granit, de turnuri de veghe și de apărare, de puncte fixe și sigure, la cari să putem privi cu necondiționată liniște și încredere.

Un astfel de turn de tărie, un astfel de punct fix și sigur a fost în trecut și e hotărât să rămână și pe viitor acest capitol pentru biserica noastră și pentru neamul nostru românesc.

Membri acestui capitol suntem hotărâți să punem cu tot sufletul toate puterile de care dispunem în serviciul sfintei noastre biserici.

Vom face-o aceasta, nizuindu-ne pe două părți să observăm statutele capitulare pe cât va fi posibil în spiritul și litera lor, iar pe de altă parte acomodându-ne frontul după situațiile schimbate și atacând toate problemele noi ce ni-se impun.

Iată acum și câteva date biografice referitoare la noul canonic:

Dr. Ioan Coltor s'a născut la 25 Septembrie 1886 în Blaj, unde a făcut și studiile sale cundare, luând bacalaureatul la 1904. Primit clerul tinăr, a fost trimis din partea mitropolitului Mihályi la Colegiul Propagandei din Roma, de unde în 1910 s'a întors preoț și ca doctor în filologie. Căma un an stat apoi în cura anilor marum la Cluj, pentru că în 1911 să fie adus la centru, unde fu numit întâiu revizor arhiepiscopiei iar mai târziu, în 1913, profesor la Academia de teologie pentru catedra de morală și pastorală, continuând a lucra și la exactorat în calitate de asesor, căreia i-s'a adaus mai apoi și calitatea de defensor la tribunalul matrimonial.

Fiind în Blaj, a fost ales din primii membri în comitetul reuniunii de misiuni, făcând în timpul din urmă și pe secretarul acestei reuniuni, în anele căreia noul canonic Dr. I. Coltor a înscris una din cele mai frumoase pagini ale ei. Deși absorbit de activitatea foarte laudabilă de pe acest teren, cultivat cu multă abnegație și între elevii și elevele școlilor noastre din Blaj, a căror profesor de religie a fost în timpul, iar în primii ani de după revoluție poartă și de frământările politice în cari a intrat, dezvoltat totuși și o activitate publicistică destul de însemnată, figurând dela 1913 în comitetul de redacție al „Culturii Creștine“, pe care conduce dela începutul acestui an și colaborând adeseori la „Unirea“ și alte gazete. Prin mică broșură „Sora Tereza de Pruncul Isus“, care ajuns mai multe ediții, a făcut în biserica noastră o frumoasă apostolie a virtuților acestor fericite, care în curând va fi canonizată.

Deputat în două rânduri și consilier la conferința de pace din Paris (1919), noul canonic a avut un rol destul de însemnat și pe terenul politic, ajungând să fie ales în comitetul executiv al partidului național. În 1921 a stat mai mult timp în America.

Preșime!

Nou Apărut!

Predici la morți

de I. MARGA, protopop

1 expl. 45 lei, plus 5 lei porto.

Se află la Librăria Anca. Cluj.

(7) 11-20

O punere la punct.

— Confesionalismul ziarului „Patria” dela Cluj —

Memoriul Goldiș, de care ne-am ocupat pe larg în numărul ultim — publicat mai nou textual în „Țara Noastră” (numărul dela 18 Ian.) — spune despre d. Agârbiceanu, „proetul unit (!) pus în fruntea ziarului ardelen al partidului”, că în coloanele aceluia ziar a adus în diferite rânduri dureroase jigniri ortodoxiei, câtă vreme fruntașii ortodocși ai partidului s'au erit totdeauna cu rigidă scrupulozitate de asemenea rățaciri“.

În fața acestei însinuări lipsite de orice temei, d. Agârbiceanu a publicat în numărul dela 22 Ianuarie al „Patriei” o seamă de lămuriri, cari neapărat trebuie să fie cunoscute și de cititorii „Unirii”. Deși cuprind numai o schiță de răspuns, ele desvălesc foarte bine „rigida scrupulozitate”, cu care „fruntașii ortodocși ai partidului” — dintre cari cel dintâiu este neapărat d. I. Lupaș — s'au ferit totdeauna „de rățacirea de a face confesionalism în coloanele „Patriei”.

Directorul „Patriei” spune următoarele:

Iată ce am de răspuns cu date și probe, care vor fi dezvoltate, fie în publicitate, fie în comitetele s'au congresul partidului, în cazul că se va adeveri autenticitatea „Memoriului”. Acum le indic numai:

1. Ziarul „Patria” a apărut la 14 Februarie 1919. De-atunci și până la 1921, Nr. 45, n'a publicat nimic în chestia confesională.

În Nr. 45 din 1921 a apărut articolul CONCORDATUL al dlui dr. I. Lupaș, la care eu am făcut o notiță, iar în Nr. 47 a aceluiași nr. „câteva rectificări”, tocmai fiindcă articolul dlui Lupaș suleva chestiunea confesională. În notiță și în articolul menționat arătăm că nu în timpul nici locul într'un ziar de partid, ca al nostru, să punem în discuție chestiunea confesională, sau mai exact — unirea bisericilor românești din Ardeal.

2. Dl I. Lupaș mi-a adus spre publicare alte trei articole cu titlul PARTIDUL NAȚIONAL ȘI CONCORDATUL. Știind nemulțumirea mea a produs întâiul articol, l-am rugat să nu mai publice în „Patria” altele. Dar dsa a stăruit, și articolele au apărut în nr.ii 57, 58 și 59 din 1921.

Urmarea a fost cea prevăzută de mine: articole de răspuns din partea uniților. Din toate am fost nevoit să public unul singur: al dlui dr. Iacob Radu dela Oradea-Mare. L-am dat cu o notiță, în care rugam pe toți prietenii sinceri ai partidului să nu ne mai trimită spre publicare articole de caracter confesional.

În primăvara anului 1921 am primit peste douăzeci de procese verbale luate în sinoadele nr.-cat. de primăvară, cu proteste împotriva articolelor dlui Lupaș apărute în „Patria”. N'am publicat nici unul.

Incheierea articolelor dlui Lupaș era aceasta: „A susținea și pe mai departe desbinarea bisericească, uneltită și dorită numai de dușmanii neamului nostru, însemnează a susținea un lucru imoral și fictiv, o pădăsură care nici odată n'a avut și nu are înțeles în sufletul poporului român”.

3. De-atunci, din 1921, până anul trecut, n'a mai apărut nimic de natură confesională în „Patria”.

În „Patria” din 1924, Nr. 125, a apărut articolul meu DARUL ROMEI, cu prilejul doborârii bisericii Minorităților din Cluj. Iată, ca să văd și culminațiunea confesionalismului meu reproduc tocmai partea despre care am auzit că a supărat pe frații ortodocși): „Ne gândim, că este o deosebire între această atitudine Romei papale, latine, care a cinstit mereu în prisosința puterii sale regeneratoare, și între celelalte centru religios, Bizanțul, care a cerut mereu din bogățiile credincioșilor, și în schimb n'a dat aproape uimic”.

Mă gândeam, firește, la mănăstirile și așezămintele închinat din țările românești, căci nu în Ardeal se duceau banii la mănăstirile stre-

ine. Era o aluzie la trecut, și nu privea Ardealul. (Cu câteva săptămâni mai târziu dl Ghibu, arăta cu date istorice același lucru în „Societatea de Măine”, și nime nu l-a acuzat de confesionalism).

4. În „Patria” Nr. 178 din 1924 am scris articolul GREU DE PRICEPUTI, în care arătăm, din punct de vedere național, nu confesional, că ne facem de râsul streinilor prin felul cum se practică prozelitismul în unele regiuni. (Știm cu toții, că a intervenit ministerul de interne și ministerul de culte în oprirea aceluia fel de prozelitism).

5. Alt articol de natură confesională n'a mai apărut în „Patria” în cei 6 ani de existență. Articolele privitoare la „Concordat” au fost pur politice, luând aceeași atitudine ca și celelalte partide politice, cari n'au văzut și nu văd în el o primejdie pentru România. —

Și acum cetitorul să judece „dureroasele jigniri pe cari le-am adus ortodoxiei”, câtă vreme „fruntașii ortodocși ai partidului s'au ferit totdeauna, cu rigidă scrupulozitate, de asemenea rățaciri”, cum spune „Memoriul” publicat în „Țara Noastră” și comentat de ziar.

I. Agârbiceanu.

Dosarele proșilor.*)

„Informațiunile” de până acuma despre purtarea clerului nu au putut da roadele așteptate, pentrucă ele nu erau oglinda fidelă a activității preoțești. În locul lor s'au introdus acuma „dosarele”, cari ar părea că duc mai ușor la scop. Dar numai la aparență e așa, în fond sunt aproape identice cu informațiile de mai înainte. Și aceasta din motivul secretului, de care sunt îngădite.

Se spune, că protopopul își face observațiile sale și apoi înaintează dosarele oficiului arhidiecezan, unde se păstrează asupra lor *cel mai strict secret*. Nu înțeleg pentruce se așază sub cheia secretului acuma, când opinia publică chiar și din diplomație cere să se deschidă secretul. Căci ce se poate întâmpla? Vor fi protopopi conștiințioși, cari verifică datele cu sinceritate, dar vor fi și altfel. Oficiul arhidiecezan cunoaște — și cine nu cunoaște? — certificate date de protopopi, cari nu corăspund adevărului. Dacă un preot a făcut frumosul protopopului, dacă l-a primit cu prilejul vizitațiilor ca pe un „püspök”, atunci protopopul, când preotul respectiv a cerut un beneficiu mai bun, sau chiar un protopopiat, a dat un certificat strălucit. Și apoi nu sunt rare cazurile, când succesorul celui promovât pe baza certificatului strălucit a găsit rațiunile nefăcute pe ani mulți, incurcături materiale, disordine în administrarea averii bisericești, mulțime de concubinate ș. a. — Alții, cari n'au știut să facă frumosul protopopului, au căpătat un biet de certificat, care i-a pus în inferioritate față de cei nevrednici. Nu vreau să spun, că ar fi cazul general, dar — afirm — sunt și astfel de cazuri. Secretul dosarelor duce acum la același rezultat.

De aceea propun să se facă următoarele întregiri:

a) Fiecare preot să trimită oficiului protopopesc dosarele în trei exemplare originale, într'u toate identice.

b) Protopopul umple rubrica respectivă în toate trei exemplarele la fel, din cari unul

*) Intimpinarea aceasta a păr. O. Popa dela Făgăraș merită neapărat toată atenția, dar găsim că prin ridicarea secretului s'ar putea naște alte neajunsuri, mult mai însemnate decât acela al unor informații protopopești ținute nu tocmai la înălțime. Mai este apoi împrejurarea, pe care păr. P. a scăpat-o, se pare, din vedere, că pe temeiul rapoartelor protopopești, Consistorul cere, când e lipsă, seamă dela proșii mai neglijenți, prin ce atari informații evident ajung la cunoștința preoților. Și aceasta este, după părerea noastră, un corectiv suficient împotriva eventualelor abuzuri ale câtorva protopopi. N. R.

se restituie arhivei parohiale, unul se depune în arhiva protopopească și al treilea se înaintează oficiului arhidiecezan.

c) Dosarele sunt acte publice și le poate cerceta orice preot și credincios al arhidiecezei, cari le pot și ataca.

d) În caz de atac, respectivul anticipează speșele împreunate cu ancheta, cari i-se restituie de cel acuzat, în caz că se dovedește acuza. —

Dacă se vor lua aceste măsuri, am firmă convingere, că dosarele vor fi o bună inovație și ne vor da posibilitatea să cunoaștem activitatea reală, nu închipuită, a clerului arhidiecezan.

Octavian Popa.

Revistă bisericească.

Numărul 2 al revistei „Vestitorul” dela Oradea-mare scrie următoarele: „Aflăm, că în curând va apărea *ediția sfintei Scripturi*, Testamentul nou, portativ, îngrijită de Rvmul Ioan Bălan, canonic mitropolitan și tipărită cu speșele P. S. Sale Valeriu al Orăzii”. — Ne bucurăm și dorim ca tipărirea să se facă cu posibilă grabă.

Pe urma pastorelei de Crăciun date din partea episcopilor catolici din Slovacia *împotriva mișcărilor bolșevice*, partidul social-democrat din Cehoslovacia a hotărât să interpeleze în parlament, cerând urmărirea și pedepsirea atât a autorilor pastorelei, cât și a răspânditorilor ei. Toți episcopii catolici ai țării s'au declarat solidari cu colegii lor slovaci, arătând că oprirea credincioșilor catolici de-a face politica partidelor cari nu recunosc biserica, datează încă 28 Dec. 1878, de pe vremea papei Leo al XIII-lea. — Așa merge Papa și cu episcopii lui „la braț cu ateul de Trotzki!”

Miercurea trecută s'a stins, la adânci bătrânețe, *episcopul ortodox Ioan Papp dela Arad*, singurul dintre episcopii ortodocși ai Ardealului, care nu seconda ideile de învrăjbiere confesională preconizate de mitropolia dela Sibiu. De aceea s'a și vorbit în timpul din urmă, că va fi trecut de episcop militar, pentru a face loc la Arad cutărui „Ciuhandu” mai răsboinic. Dar decât să facă acest joc al „Neodihniților”, a preferat să treacă el însuși la odihna binemeritată. — Toată averea a lăsat-o eparhiei.

Gazetele anunță, că ministrul cultelor a întrunit de curând la ministerul său pe mai mulți specialiști, cărora le-a citit *proiectul de lege privitor la unificarea administrativă a bisericii ortodoxe*. Cu acest prilej proiectul a fost definitiv pus la punct, introducându-se toate modificările indicate de Consiliul de miniștri. — Proiectul va fi depus la Senat imediat după deschiderea parlamentului.

În legătură cu mișcările de *prozelitism ortodox din Maramurăș* ni-se trimite copia unei tipărituri infame, imprăștiată cu satele — fiind aruncată din automobil — printre credincioșii noștri din valea Izei. În numărul viitor vom reținea o parte din această tipăritură nenorocită pentru a înfățișa cititorilor noștri armele mai nouă de luptă ale agenților Preasfințitului Nicolae dela Cluj.

Îndată după deschiderea parlamentului, probabil chiar în prima zi la 26 Ianuarie, se va face *alegerea unui nou episcop militar* în locul episcopului Iustinian Teculescu, trecut la Cetatea-Albă. Murind episcopul Papp dela Arad, ca cel mai serios candidat se amintește acum economul C. Nazarie.

Știri mărunte.

Personale. P. Ven. Ordinariat de Oradea-mare a numit pe pâr. *Ioan Ternovan* de paroh la Chegea, pe pâr. *Petru Herczegh* de paroh la Ardușat, pe pâr. *Emil Ghita* de paroh la Arduș, pe pâr. *Vasile Baști* de paroh la Tătarești și pe pâr. *Ioan Soran* de paroh la Doba.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe pâr. *Petru Muntean* de adm. parohial la Beba.

Decernerea premiilor literare. Comisia de literați chemată să deearne cele două mari premii naționale de câte 100,000 Lei, înființate de ministerul cultelor, date anul trecut domnilor *Mihail Sadoveanu* și *Octavian Goga*, se va întruni zilele acestea pentru a alege pe noii premianți. Afară de ministrul cultelor, care prezidează comisia, și de cei doi premiați ai anului trecut, din comisie mai fac parte dd. *I. Al. Brătescu-Voinești* și *M. Dragomirescu*, primul din partea Academiei și al doilea din partea universității dela București. — Tot acum către sfârșitul lui Ianuarie se vor decerne și premiile societății scriitorilor români (S. S. R.), la care participă, fără a fi prezentate, toate cărțile apărute în cursul anului.

Locale. Vineria viitoare, la Trei-sfinți, va predica în catedrală Reverendul *Eugen Bucur*, profesor la liceul de băieți, iar în Dumineca ce urmează, a Hanaancii, pâr. *Dr. Ioan Sâmpăleanu*, canonic mitropolitan.

— Măine, Duminecă după masă se va aranja din partea »Reuniunii femeilor«, în legătură cu adunarea ei generală din acest an, și o tombolă, al cărei venit este menit în întregime pentru »Institutul recunoștinței«. Obiectele pentru tombolă, între cari câteva foarte frumoase și de mult preț, sunt donate din partea membrilor reuniunii, asigurându-se astfel un însemnat incasso în favorul numitului Institut. — Inceputul la orele 15^{1/2}. Intrarea liberă.

— Instalarea solemnă a capitulului din Dumineca trecută s'a terminat cu o agapă prietenească, oferită în sala de gimnastică a liceului, la care a luat parte tot ce Blajul are mai ales. În cursul mesii s'au rostit multe și frumoase discursuri.

— Vineria viitoare se va ținea tradiționalul festival școlar, iar sara va avea loc în sala de gimnastică a liceului *balul filantropic*, aranjat în folosul elevilor săraci în caz de boală.

Reintroducerea bacalaureatului. Într'un recent consiliu de miniștri s'a citit și aprobat proiectul de lege pentru reînființarea bacalaureatului în învățământul secundar, prevăzând și o înăsprire a examenului dela finele clasei a patra liceale pentru trecerea în cursul superior. Necesitatea revenirii la sistemul de mai înainte, abandonat la noi în Ardeal abia de un an, doi, se motivează cu împrejurarea, că după sistemul de acum se strecoară în universități multe elemente insuficient pregătite. Bacalaureatul din școlile minoritare va fi dat, după noul proiect de lege, în limba minorității respective, exceptându-se geografia, istoria și limba română, obiecte din cari examenul se va da în românește.

Legea învățământului particular. Gazetele anunță, că d. Dr. Angelescu, ministrul instrucțiunii publice a terminat zilele acestea proiectul de reorganizare a învățământului particular, în care vor fi cuprinse și școlile noastre confesionale deja aproape inexistente. Acum se lucrează la expunerea de motive și proiectul va fi depus apoi — se vede iarăși fără avizul prealabil al publicității — pe biroul Corpurilor legiuitoare, probabil mai întâiu la Senat.

Noile solde ale ofițerilor. Pentru orientare publicăm și noi câteva date din publicațiile referitoare la noile solde ale ofițerilor noștri, dând numai pe acele ale ofițerilor neînșurați și amintind doar că soția și primii trei copii le aduc un spor lunar de câteva sute lei. Iată deci aceste solde lunare: general de corp Lei 12,092.60; general de divizie 10,708; general de brigadă 9,935.20; colonel 8,040; loc. colonel 6,913; maior 6,591; căpitan 6,020.60; locotenent 4,990.20; sublocotenent 4,861.40; plutonier major 2,434.80; sergent instructor 1,764; caporal muzicant 1,436.40.

† **Mihail Șerban seilor**, fost învățator în Săpânța, și tatăl directorului Șerban dela liceul de stat din Sighetul Marmăției — fostul profesor al școlilor noastre din Blaj, căruia și pe această cale îi transmitem condoleanțele noastre —, s'a stins la 13 Ianuarie c. în anul 67 al vieții, după 43 ani petrecuți în învățământ. Il deplâng număratoase rudeni și fatreg Maramurășul, care l-a cinstit pentru munca-i culturală neobosită. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii”.

B. Poiana. Institute, de cari întrebați, cu caracter gr. catolic, n'avem nicieri. Să recomandați însă părinților năcăjiți să cerce a o plasa în vre-un internat de fete mai strict, unde tovarășia altor fete, ar putea-o eventual aduce la calea cea bună.

R. Oradea-mare. Punerea la punct a directorului »Patriei« a fost foarte binevenită, fiindcă ne-a dat și nouă ocazia de-a constata — în deosebire de autorul articolului politic din numărul trecut, care o admitea până la un punct —, că organul dela Cluj al partidului național n'a făcut niciodată chestii confesionale în favorul bisericii noastre. Și dacă d. Lupas cu toate acestea poate să scrie mai nou (în »Rectificarea« sa din numărul dela 23 Ian.) că »Patria«: »a lunecat adeseori pe povârnișul »Unirii« dela Blaj și al »Albini« dela București — ambele neobosite în opera de jignire și denigrare a tot ce în viața Statului nostru național ne poartă pecetea unei proveniențe ungaro-catolice», înseamnă numai, că pentru acest domn ortodoxismul, pe care evident nu-l putem tămăia, de mult s'a confundat cu însuși statul român. După mentalitatea acestui fanatic ortodox a scoate în lumină păcatele cutărui »Băznog« este identic cu »jignirea și denigrarea« statului român. Lucrurile au ajuns însă pe cale de lipsă și sperăm că deacum oamenii vor începe a fi prețuiți — mai mult decât în trecut — după adevărata lor valoare.

O. Cluj. Ne bucurăm f. mult de căldura cu care este îmbrățișată ideea pelerinajului nostru din partea atâtor persoane pe cari ni-le anunțați, dar nici până azi nu putem să vă comunicăm mai mult decât că zilnic așteptăm avizul de aprobare din partea comitetului central dela Roma a terminului cerut de noi, fără de care nu putem face nici un pas mai departe. Spuneți deci tuturor să fie cu răbdare, știind că îndatăce va fi posibil, vom da în aceste coloane toate amănuntele referitoare la pelerinaj.

H. Chimitelnic. În 1924 am primit următoarele sume: 10. I — 24 L.; 25. I — 36 Lei, 17. VIII — 30 Lei, 8. IX — 60 Lei. Total 150 Lei. Din suma aceasta 30 Lei au trecut în abonamentul anului curent.

B. Baia mare. Chităm primirea sumei de 1200 Lei, abonamente incassate dela parohiile: Baia mare, Grosi, Satu nou de jos, Mocira, Recea, Tăuții de jos și Băița și vă mulțumim pentru interesul deosebit ce ne purtați.

C. Ceheiu. Am primit abonamentul incassat dela oficiile parohiale din tractul Crasnei și al Valcăului, în suma de Lei 780. — Vă mulțumim din inimă!

Of. paroh. Cămărzana. Din suma trimisă 70 Lei au trecut în abonamentul anului trecut și 80 Lei au rămas pe anul curent.

L. Rona de jos. Am primit suma de Lei 200. Gazeta am trimis-o regulat, începând cu Nr. 1.

T. Micești. Am sistat exemplarul trimis pe adresă greșită. Chităm primirea sumei de 270 Lei.

D. Valea lungă. La dorință chităm suma de 120 Lei, abonament pe 1924.

O. Făgăraș. Exemplarul trimis la Riușor l-am sistat.

Dr. P. Arad. Pe 1924 mai aveți restanță de 5 Lei.

L. Șirioara. Chităm primirea sumei de Lei 200.

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!” □

Parohia gr.-cat. din Chimitelnicul de câmpie.

Intreprindere

Curatorul bisericii gr.-catolice d. Chimitelnicul de câmpie, plasa Ludos de Murăș (județul Turda-Arieș), anunț prin aceasta, că în primăvara anului curent 1925 voește a se apuca de **edificarea unei noi biserici** din dirile economice ale contelui N. Bán din localitate.

Doritorii de a lua în întreprindere edificarea acestei biserici sunt invitați a cel mai târziu până în 15 Februarie, se prezinte la fața locului spre a-și lă informațiunile de lipsă pentru pregătirea planului de edificare și a preliminarului de cheltueli.

Chimitelnic, la 20 Ianuarie 1925.

Teodor Hârșian
paroh.

Ionaș Budian
curator-primar.

(17) 1-3

VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 10-52

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia ca: **Zefire, Delenuri, Satinuri, Basmale etc.**, precum și o **dăjdiu bisericești: Vestminte și Prapori** din cele mai bune stofe elvețiene, apoi **Potire, Cădelnițe, Cruci de mână și Cruci de prapori** cu prețuri convenabile.

Serviciul ireproșabil.

NB. Rog nimeni să nu-și comande din alt loc până ce nu se va comanda vinge de prețurile mele.

SIBIU, Piața Prințul Carol Nr. 6.

Uzinele de fier și domeniile din Reșița S. A.

AVIZ

Purtătorii de chitanțe definitive asupra acțiunilor emisiunii a IV-a, realizată în Mai 1924, sunt invitați să-și prezinte chitanțele complect achitate la sediul Societății București, str. Povernei Nr. 2, între orele 9—12, spre a obține acțiuni definitive.

Uzinele de Fier și Domenii din Reșița S. A.

(26) 2-2

De vânzare

Un loc de casă. Informații dela IOAN SPINEAN tipograf.

CUM NE VINDECAM DE REUMATISM SI GUTTA
BROȘURA F. INTERESANTĂ. NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI O CASĂ. GRATUIT CONTRA JUMEI DE 1 LEU PENTRU PORTO.
CERETI LA FARMACIA VOREL DIN PIATRA-N.

RECLAMA

::: este sufletul comerțului :::

„UNIREA”

Nu-i iertat să lipsească pe masa nimănui.